

ПРАВА НА ВОЛЮ

Праваабарончы бюлетең

Праваабарончы цэнтр "Вясна" гэта:

Няўрадавая праваабарончая арганізацыя, створаная ў красавіку 1996 году падчас масавых акцыяў пратэсту дэмакратычнай апазіцыі ў Беларусі, якая пасьля арыштаў удзельнікаў дэмманстрацыяў займалася дапамогай арыштаваным і іх сем'ям. Таму першапачаткова арганізацыя мела назыву "Вясна-96". 15 чэрвеня 1999 году арганізацыя была зарэгістраваная як Грамадзкае аб'яднанье "Праваабарончы цэнтр "Вясна". Уяўляе сабой рэспубліканскае аб'яднанье з цэнтрам у Менску і рэгіональнымі арганізацыямі ў большасці буйных гарадоў Беларусі. Па ўсей краіне колькасць сябrou складае каля 200 чалавек. Рашэннем Вярхоўнага суда Рэспублікі Беларусь 28 кастрычніка 2003 году за ўдзел у назіраныні падчас презідэнцкіх выбараў 2001 г. Грамадзкае аб'яднанье "Праваабарончы цэнтр "Вясна" было беспадстаўна пазбаўлена дзяржаўнай рэгістрацыі, а 6 сакавіка 2004 году ПЦ "Вясна" быў прыняты ў Міжнародную Федэрацыю Правоў Чалавека (FIDH).

Сярод міжнародных і замежных партнёрскіх арганізацыяў "Вясны":
 – FIDH (Міжнароднай Федэрацыі правоў чалавека);
 – ENEMO (Міжнароднага аб'яднання па арганізацыі назіраныння за выбарамі);
 – IDEE (Вашынгтон);
 – Міжнародная Амністыя;
 – Дом правоў чалавека (Нарвегія);
 – Інстытут правоў чалавека (Расія, Масква);
 – Шведзкі Хельсінкскі камітэт па правах чалавека.

Праваабарончыя матэрыялы
можна таксама прачытаць
на сایтах: www.spring96.org;
www.charter97.org; www.baj.by

"Чарнобыльскі Шлях". Менск, 26 красавіка 1996 году.

Каб пабачыць Беларусь свабоднай...

Праваабарончаму цэнтру "Вясна" – 15 гадоў

У час, калі ў Беларусі шалеоць арганізатары палітычных расправаў над апанентамі існуючага рэжыму, праваабарончы цэнтр "Вясна" адзначае пятнаццацігодзідзе свайго стварэння. Пра съявітаваныне праваабаронцам думаць у гэты час не выпадае, але азірнуцца на зробленое і акрэсліць арыенціры на бліжэйшую будучыню – магчымы. Гэта робіць старшыня і стваральнік праваабарончага цэнтру "Вясна" Але́сь БЯЛЯЦКІ.

Гісторыя праваабарончага цэнтру "Вясна" пачалася з тых драматычных падзеяў, якія адбыліся 15 гадоў таму. Сітуацыя вясной 1996 году была вострай і напружанай: беларускае грамадзтва супраціўлялася маштабным парушэнням Канстытуцыі, аблежаванням грамадзкіх і палітычных свабодаў,

якія пачаў усё актыўней дазваляць сабе малады на той час презідэнт. Лукашэнка пачаў відавочна закручваць гайкі дзеля таго, каб канчаткова падпрадкаваць сабе ўсе галіны ўлады і ўрэшце перапісаць канстытуцыю "пад сябе". І менаўніта ягоныя рашучыя крокі напа-

(Працяг на стар. 4-5)

"Сыпісы неўядзных" недапушчальныя

Заява Назіральнай Рады Камітэту міжнароднага контролю

У сьвятле ўзбуджэння ў дачыненіні да Беларусі Маскоўскага механізму і заявай у адказ прадстаўніку МЗС Рэспублікі Беларусь аб tym, што Беларусь няўхільна выконвае ўсе абавязательствы АБСЕ ў сферы чалавечага вымярэння, арганізацій-удзельнікі Камітэту міжнароднага контролю за сітуацыяй з правамі чалавека ў Беларусі выказваюць заклапочанасць сітуацыяй, якая склалася вакол прадстаўніку Міжнароднай назіральнай місіі, створанай пад эгідай Камітэту.

16 сакавіка 2011 г. кіраунік Міжнароднай назіральнай місіі, грамадзянін Расійскай Федэрациі Андрэй Юраў быў затрыманы спрацоўнікамі міліцыі і дастаўлены ў РУУС Савецкага раёну, дзе пробыў усю ноч. У дачыненіні да яго разглядалася пытаньне аб узбуджэнні крымінальнай справы па факце незаконнага перасячэння мяжы. Раніцай 17 сакавіка 2011 г. была вынесеная пастанова аб адмове ва ўзбуджэнні крымінальнай справы з загадам яму пакінць тэрыторыю Беларусі цягам 24 гадзінай. Андрэя Юрава таксама апавясьцілі аб унясеніні яго ў "Сыпіс асобаў, уезд якіх у рэспубліку Беларусь забаронены або непажаданы" да 15.02.2013 году.

Раней, 9 сакавіка 2011 году, падобны выпадак адбыўся з украінскім праваабаронцам, які накіроўваўся ў Беларусь для працы ў Міжнароднай назіральнай місіі, – Максімам Кіцюком.

Далей, 20 красавіка 2011 г. пры перасячэнні ўкраінска-беларускай мяжы па прычыне ўнясенія ўзгаданыя вышэй сыпісы была затрыманая інфармацыйны памочнік Прадстаўніка Міжнароднай назіральнай місіі, грамадзянка Украіны Марына Цапок.

На наступны дзень, 21 красавіка, яшчэ аднаму ўкраінскому праваабаронцу, які накіроўваўся ў Місію, Mixailu Kamenevu быў таксама забаронены ўезд у Рэспубліку Беларусь.

Праваабаронцы Андрэй Юраў, Максім Кіцюк, Марына Цапок, Mixail Kamenev, знаходзячыся на тэрыторыі Беларусі, дзейнічалі адкрыта і на падставе нормаў ААН і АБСЕ аб праваабарончай дзейнасці ажыццяўлялі маніторынг сітуацыі з правамі чалавека ў адпаведнасці з міжнароднымі абавязательствамі, узятымі на сябе Рэспублікай Беларусь.

У адпаведнасці з гэтымі абавязкамі, ізноў пацверджанымі на саміце кіраунікоў дзяржаваў і урадаў дзяржаваў-удзельніцаў АБСЕ, які прайшоў у Астане 1-2 сінегня 2010 году, пытаныні правоў чалавека зьяўляюцца прадметам прямой і легітымнай заклапочанасці ўсіх дзяржаваў-удзельніцаў АБСЕ і міжнароднага грамадзянскага супольнасці і не зьяўляюцца выключна ўнутранай справай адпаведнай дзяржавы.

Падобныя дзеяньні могуць быць расцененыя як прымыя перашкоды Міжнароднай назіральнай місіі. Нам уяўляецца, што дзеяньні з боку ўладаў Беларусі ў дачыненіні да праваабаронцаў дэмантруюць грэбаваныне міжнароднымі абавязательствамі АБСЕ, узятымі на сябе Рэспублікай Беларусь, у прыватнасці, прыма супярэчча палажэнням Маскоўскага дакументу АБСЕ (перш за ёсё ў частцы п.п. 43.2, 43.3).

Мы лічым, што дэмантрацыя рэальнай прыхільнасці прынцыпам АБСЕ магчымая толькі пры ўмове зъдзяйсненія Рэспублікай Беларусь наступных дзеяньняў:

– неадкладнай адмены забароны на ўезд прадстаўніку Міжнароднай назіральнай місіі і спрыяньня Камітэту міжнароднага контролю за сітуацыяй з правамі чалавека ў Беларусі ў ажыццяўленыні назіраньня за ўмовамі ў галіне чалавечага вымярэння і праверкі выкананьня адпаведных міжнародных абавязательстваў;

– выдалення са "Сыпісу асобаў, уезд якіх у Рэспубліку Беларусь забаронены або непажаданы" імёнаў дзеючых міжнародных праваабаронцаў, перш за ёсё, прадстаўніку Міжнароднай назіральнай місіі Андрэя Юрава, Максіма Кіцюка, Марыны Цапок і Mixaila Kameneva;

– прынясеньня афіцыйных выбачэнняў вышэйзгаданым праваабаронцам за затрыманне і час, праведзены ў месцах прымусовага ўтрыманьня.

Мы таксама заклікаем іншыя грамадзкія арганізацыі з дзяржаваў-удзельніцаў АБСЕ, а таксама міжнародныя няўрадавыя арганізацыі далучыцца да дадзеных патрабаваньняў і накіраваць іх уладам Рэспублікі Беларусь.

ДАВЕДКА:

Міжнародныя абавязательствы Рэспублікі Беларусь у сферы правоў чалавека, зноў пацверджаныя на Саміце кіраунікоў дзяржаваў і урадаў дзяржаваў-удзельніцаў АБСЕ, які прайшоў у Астане 1-2 сінегня 2010 году, мяркуюць, што пытаныні правоў чалавека зьяўляюцца прадметам прямой і легітымнай заклапочанасці ўсіх дзяржаваў-удзельніцаў АБСЕ і міжнароднага грамадзянскага супольнасці, а не толькі ўнутранай справай адпаведнай дзяржавы.

Міжнародная назіральная місія створана Камітэтам міжнароднага контролю за сітуацыяй з правамі чалавека ў Беларусі, які аб'ядноўвае прадстаўнікоў праваабарончых арганізацыяў краінаў прасторы АБСЕ і міжнародных грамадзянскіх сетак і арганізацыяў, для ажыццяўлення маніторынгу агульнай сітуацыі з захаваннем фундаментальных правоў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь, а таксама пытаньняў абароны праваабаронцаў і забесьпячэння іх прафесійнай дзейнасці.

3 дня народзінаў – за краты

Сход актыўістаў грамадзянскай кампаніі "Наш дом" 19 красавіка скончыўся затрыманнямі і судамі над яго ўдзельнікамі. Фармальна ён быў прымеркаваны да нядаўнага дня народзінаў журналіста і праваабаронцы Валерыя Шчукіна, але ягоныя "госьцы" зьбіраліся аблекаваць і свае надзённыя пытаныні

– у tym ліку сітуацыю з выхадам газетаў "Вітебскі кур'ер" і "Наш дом". Сталічныя міліцыянты ўварваліся ў кватэру В. Шчукіна. Правертышы дакументы ў прысутных, міліцыянты сышлі, але вярнуліся зноў з ператрусам і затрыманнямі. У Фрунзенскім РУУС было дастаўлена 18 чалавек, увечары

ўсіх адпусцілі, акрамя чатырох – Вольгі Карак, Паўла Левінава, Алега Баршчэўскага і Паўла Стәнэўскага. Ноч яны правялі ў ізолятары на Акре́сціна. 20 красавіка суд Фрунзенскага раёну Менску пакараў па абвінавачаныні ў дробным хуліганстве (арт. 17.1 КаАП) В. Карак штрафам у памеры 700 тыс. руб., А. Баршчэўскага і сябра БХК праваабаронцу П. Левінава арыштам тэрмінам на 10 сутак.

"Мой лёс у ваших руках..."

Зыміцер Бандарэнка асуджаны на 2 гады калоніі

26 красавіка суд Першамайскага раёну Менску разглядаў крымінальную справу супраць Зымітрапа Бандарэнкі, каардынатора "Еўрапейскай Беларусі", даверанай асобы кандыдата ў прэзідэнты Андрэя Саньнікава. Яго абвінавацілі па частцы 1 артыкулу 342 Крымінальнага кодэксу (арганізацыя і падрыхтоўка дзеяньняў, якія груба парушаюць грамадзкі парадак, альбо актыўны ўдзел у іх). Працэс вяла суддзя Тацяна Рывінская. Адвакат – Мар'яна Сямешка. Падчас суда Зыміцер Бандарэнка прызнаў, што ўдзельнічаў у масавай акцыі 19 сінеглядцаў. Па астатніх пунктах абвінавачаныя Бандарэнка вінаватым сябе ня лічыць. У ходзе працэсу ніякіх істотных доказаў "віны" Бандарэнкі прадстаўлена не было. Пісьмовыя матэрыялы крымінальнай справы звольшага ўяўлялі сабой раздрукоўкі тэлефонных размоваў Бандарэнкі з Андрэем Саньнікавым, Наталяй Радзінай, Віктарам Івашкевічам і іншымі. Бандарэнка абурыўся тым, што з верасня 2010-га ягоны тэлефон праслушоўваўся. У судзе быў праправлены некаторыя аўдыёзапісы гутарак і прагледжаныя відэафільмы. На адным з іх Бандарэнка разам з Андрэем Саньнікавым крычалі на плошчы: "Пора менять лысую резину!". Бандарэнка пацвердзіў гэта, заявіўшы, што неабходна мяніць дзяржаўны механізм, а падзеі ў эканоміцы толькі даказваюць тое, пра што казалі ў сваіх праграмах кандыдаты ў прэзідэнты.

З усіх апытаных съведак абвінавачаныя пазнаў Бандарэнку толькі адзін супрацоўнік ДАІ. Усе астат-

Зыміцер БАНДАРЭНКА.

Фота: svaboda.org

нія яго ня бачылі падчас акцыі 19 сінеглядцаў. Апытаныя супрацоўнікі ДАІ съцвярджалі, што ўдзельнікі акцыі выйшли на праезнью частку праспекту Незалежнасці, чым перашкодзілі рух транспарту. Ня ўсе съведкі абвінавачаныя давалі паказаныя як пад капірку. Съведка Дуброўскі, супрацоўнік ДАІ, сказаў, што мітынгуючыя паводзілі сябе хутчэй мірна. Съведка Бабарыка, былы супрацоўнік ДАІ, сказаў, што супрацоўнікі ДАІ не ўжывалі гучнай сувязі для папярэджаныя маніфестантаў. Ён таксама паведаміў, што дэмантранты не прарываліся праз ланцуг супрацоўнікаў ДАІ. Съведка ня чую, каб хто-небудзь з кандыдатаў аддаваў загад на тоўту ўчыняць незаконныя дзеяньні.

У заключным слове абвінавачаны заяўві, што ўдзельнікі мітынгу рэалізавалі сваё канстытуцыйнае

права на мірныя сходы. Беларусы пратэставалі супраць сфальсіфікованых выбараў, і прыйдзе час, калі шмат каго спытаюць: чаму не пратэставаў ён? Паводле словаў Зымітрапа Бандарэнкі, сапраўдныя страты – на мільядры даляраў – прынеслы краіне тыя, хто пасадзіў за краты кандыдатаў у прэзідэнты і перашкодзіў дэмакратычнаму выхаду краіны з палітычнага і эканамічнага кризісу. Завяршаючы выступ, Бандарэнка звязрнуўся да суддзі Тацяны Рывінскай: "Наш слоган быў такі: гісторыя робіцца сёньня, гісторыю робім мы. Першую частку слогану прыдумаў я, другую – Андрэй Саньнікава. І сапраўды, сёньня робіцца гісторыя. Высокі суд! На вас з надзеяй глядзіць наша сям'я, на вас з надзеяй глядзіць вельмі шмат грамадзянаў Беларусі. На вас з надзеяй глядзіць шмат людзей, якія цікавіцца сітуацыяй у Беларусі. Як кажуць, узмах матылька можа нарадзіць новы сусьвет. Беларускі суд валодае сілай, большай за узмах матылька. Мой лёс у ваших руках, але, магчыма, болей, чым мой лёс. Але я гатовы прынесьці любое вашае рашэнне".

27 красавіка суддзя Тацяна Рывінская агучыла прысуд Зымітру Бандарэнку – 2 гады калоніі агульнага рэжыму (ч. 1 арт. 342 КК). Дзяржавінаваўца Сіманоўскі прасіў пакараць максімальным тэрмінам паводле гэтага артыкулу – трыма гадамі пазбаўлення волі. Напярэдадні вынясеньня прысуду Зыміцер Бандарэнка выглядаў вельмі спакойным, трывалася ўпэйнена, сядзеў у клетцы, чытаючы "Беларусы і рынак".

Марэк Мігальскі ўзяў шэфства над Зымітром Бандарэнкам

Марэк Мігальскі, дэпутат Еўрапейскага Парламенту і сябра-намеснік Дэлегацыі па судадносінах Беларусь – Е3, у межах кампаніі праваабарончай арганізацыі Libereco ўзяў шэфства над Зымітром Бандарэнкам. "Як сябра-намесніку Дэлегацыі Е3-Беларусь, я ўважліва сачу за сітуацыяй у Беларусі. Нягледзячы на тое, што Беларусь зьяўляецца часткай Еўропы, улады робяць усё, каб абмежаваць асноўныя права сваіх грамадзянаў. Ход прэзідэнцкіх выбараў ня меў нічога агульнага з дэмакратыяй. (...) Я хацеў бы выказаць сваю падтрымку аднаму з палітычных вязняў – Зымітру Бандарэнку, якога менскі суд асудзіў на 2 гады калоніі за ўдзел у масавых беспарадках 19 сінеглядцаў 2010 г. (...) Катэгарычна заклікаю беларускія улады да адмены абвінавачаныяў і неадкладнага вызвалення Зымітрапа Бандарэнкі" – цытуе дэпутата партал "Усходні карэспандэнт".

Кампанія шэфства над палітычнымі вязнямі і іх сем'ямі. Актыўісты гэтай арганізацыі абвінаваюцца клапаціцца аб тым, каб палітвязні не былі адданыя забыццю, і робяць усё, што ад іх залежыць, для вызвалення падшэфных палітвязні.

Каб пабачыць Беларусь свабоднай...

(Пачатак на стар. 1)

чатку былі звязаныя з разгонамі масавых акцыяў. Першы жорсткі разгон дэманстрацыі, ды не абыякою, а "Чарнобыльскага Шляху", прысьвеченага трагічнай для беларусаў падзеі, аварыі на Чарнобыльскай АЭС, адбыўся 26 красавіка 1996 году. Перад гэтым прыйшла масавая акцыя 25 сакавіка, у гонар БНР, затым 2 красавіка, калі грамадзяне пратэставалі супраць заключэння саюзной дамовы з Расіяй, на якую нечакана прыйшло шмат людзей. Але на Чарнобыльскі шлях сабралася яшчэ болей – каля сарака тысячаў грамадзянаў, уся плошча Коласа, абвешчаная месцам збору, была шчыльна запоўненая людзьмі.

Сама акцыя была добра аформленая, у чым бралі ўдзел грамадзка актыўныя мастакі з суполкі "Пагоня", было шмат съязгоў, харугваў, плакатаў. Дэманстранты сутыкнуліся з проблемамі, калі пачалі выходзіць на праспект, каб рухацца ў бок плошчы Перамогі. Адразу ж праспект быў перагароджаны некалькімі шэрагамі міліцыянтаў з дубінкамі і нават грузавымі і легкавымі аўтамабілямі. Адбылася вельмі жорсткая сутычка з дэманстрантамі. Хачу нагадаць, што нічога падобнага ў Беларусі не было з кастрычніка 1988 году, калі быў разагнаны мітынг каля Маскоўскіх могілак, прысьвечаны Дзядам. З таго часу ніводная масавая акцыя ў Менску не была разагнаная ўладамі. І вось праз сем гадоў – жорсткае сутыкненне, у якім у тыя хвіліны былі зьбітыя дзясяткі людзей. Гэта адбывалася на маіх вачах. Памятаю, як мастак Аляксей Марачкін, які нёс абрэз Чарнобыльскай Маці Божай, атрымаў удар у вока і ледзь не страціў зрок. Іншыя дэманстранты атрымалі ўдары дубінкамі, былі разьбітыя галовы, некаторыя атрымалі іншыя траўмы. Аднак людзей было так шмат, што міліцыя не была ў стаНЕ спыніць людскую плынь, людзі праста адсунулі гэтыя кардоны і пайшли па праспекце далей. "Чарнобыльскі Шлях" дайшоў да Нямігі і далей да Палацу спорту. Сутыкненыі адбываліся таксама і на Нямізе.

Пасыль акцыі міліцыя затрымала каля сотні яе ўдзельнікаў, была ўзбуджаная крымінальная справа, адразу былі арыштаваныя Юрый Хадык і Вячаслав Січык. Мяне таксама выклікалі ў прокуратуру па гэтай справе ў якасці съведкі. У грамадзстве

быў пэўны шок, паколькі нічога падобнага не здаравалася шмат гадоў. Таму ўзынікла пільная патрэба ў тэрміновым зборы інфарматыцы: дзе хто сядзіць, хто дзе знаходзіцца, патрэбна было аказваць дапамогу арыштаваным, у першую чаргу сем'ям Хадыкі і Січыка, самі яны ў зыняволеніі абвясцілі галадоўку. Менавіта тады на базе актыўістаў Беларускага народнага фронту ўзынікла група дапамогі ахвярам палітычных рэпрэсіяў, якую я, будучы на той час сакратаром Управы Беларускага народнага фронту, і ачоліў. Гэта было натуральным для мяне рашэннем, паколькі праблемы, звязаныя з абаронай правоў чалавека, заўсёды прысутнічалі ў майі жыцьці. Я быў адным з заснавальнікаў першай праваабарончай беларускай арганізацыі "Мартыралог Беларусі", а затым, будучы дэпутатам Менскага гарадзкога савету, уваходзіў у склад гарадзкой камісіі па рэабілітацыі рэпрэсаваных у 30-я–50-я гады. Хаця на той час здавалася, што праца нашая па дапамозе новай хвалі рэпрэсаваных будзе часовай. Калі б тады нехта сказаў, што мы будзем працаваць 15 гадоў і што грамадзка-палітычная сітуацыя ня толькі не палепшицца, але і істотна пагоршыцца па ўсіх пазіцыях: і ў заканадаўчым плане, і ў ціску на грамадзтва, і ў адносінах уладаў да грамадзянскай супольнасці – я ніколі б не павернуў у гэта.

На той час, сем гадоў адпрацаўшы дырэктарам Літаратурнага музею Максіма Багдановіча, я зрабіўся практична прафесійным музейшчыкам, чалавекам, які бачыў сваё будучае жыцьцё ў беларускай культуре, у літаратуры, а

ня толькі ў грамадзка-палітычнай сферы, як яно і склалася надалей.

Тым ня менш, беларускаму грамадзству быў кінуты выклік, найперш у мэтавым і пасыльдоўным перасьледзе актыўістаў грамадзянскай супольнасці. І гэты выклік быў прыняты. Мы пачалі збор сродкаў для дапамогі пачярпелым. Самае цікавае, што памятаецца дагэтуль, гэта тое, што дапамога збольшага была харчовая. Адзін з маіх добрых знаёмых выдзеліў два ці тры цэнтнеры харчу (макаронаў, цукру, грэчкі, алею). На мікрааўтобусе харчы перавезлі ў музей Багдановіча і там, разам з калегамі, фасавалі ўсё гэта ў пакункі з эмблемай музею і перадавалі тым, хто быў зьбіты ці сядзеў на сутках. Карацей, дапамагалі, чым маглі. Шмат харчу перадалі сем'ям Січыка і Хадыкі. Такім быў пачатак нашай "Вясны", і як бачна – пачатак сімвалічны. Зраз, на 25-годзьдзе Чарнобыля, ізноў прагучала, што ў Беларусі ўсе гэтыя гады адбываецца Чарнобыль ня толькі фізічны, датычны нашага здароўя, але і духоўны, датычны духоўнага здароўя беларусаў. Выразныя праявы гэтага духоўнага Чарнобылю мы атрымалі ад новай беларускай улады, якая ўмацоўвалася, мацярэла, тачыла зубы на маладыя дэмакратычныя парадкі, якія тады прабіліся на беларускай грамадзкай глебе. Ад таго часу мы працягвалі сваю працу на валанцёрскіх пачатках, у вольны ад асноўнай працы час. Неўзабаве пачаліся новыя крымінальныя справы, напрыклад, справа супраць паэта Славаміра Адамовіча, і мы аказвалі матэрыяльную дапамогу ягоным родным, калі ён сядзеў у СІЗА.

Арышт за арыштам...

Сяргей Каваленка зноў пад арыштам і зноў абвясьціў галадоўку пратэсту...

мяне зноў затрымалі міліцыянты. У Першамайскім РАУС мне патлумачылі, што адпраўляюць на новы арышт – ужо паводле рашэння крымінальна-выканайчай інспекцыі. Інспекцыя адпраўіла мяне ў ІЧУ ўжо на 15 сутак, бо летась мне прысудзілі тры гады абмежаваньня волі "ўмоўна" пасля вывешваньня бел-чырвона-белага сцягу на навагоднія елцы і цяпер акцыю са сцягамі прызналі парушэннем рэжыму адбываньня пакараньня. Пад другім арыштам я аднавіў галадоўку".

22 красавіка віцебскага актывіста КХП БНФ зноў забралі ў ізалятар часовага ўтрымання. Даслани па яго міліцэйскі канвой патлумачыў, што актывіст мусіць "адседзець" яшчэ 12 сутак – дабыць тэрмін арышту, з-пад якога яго выпусцілі 8 красавіка.

Апазіцыянер адразу абвясьціў, што будзе працягваць галадоўку пратэсту супраць несправядлівых, на яго думку, прысудаў і ўвогуле незаконнай дзейнасці сілавых структураў.

Сяргей Каваленка нагадаў гісторыю апошніх арыштаў і галадовак пратэсту: "25 сакавіка мне далі 7 сутак арышту за акцыю да Дня Волі: я выйшаў у цэнтр Віцебску з трыва бел-чырвона-белымі сцягамі. Адразу ў ІЧУ я абвясьціў галадоўку пратэсту. Калі 1 красавіка я выйшаў з ізалятару часовага ўтрымання,

На 11 суткі галадоўкі актывіст трапіў у кардыялагічнае аддзяленніе гарадзкой бальніцы. 8 красавіка яго выпісалі і адразу ж адпусцілі дахаты: як патлумачылі ў ІЧУ, на час разъбіральництва па ягоных скаргах.

Актывіст падаваў скаргі ў гарадзкую прокуратуру, але там вырашылі, што абодва арышты цалкам законныя. Цяпер Сяргей Каваленка будзе знаходзіцца ў ІЧУ да 4 траўня.

Віншуем!

Медаль Міланскага марафону

Наш калега, юрист Праваабарончага цэнтра "Вясна" з Маларыты Уладзімір Малей прыняў удзел у знакамітым Міланскім марафоне, дзе бралі ўдзел больш за трэх тысяч бегуноў з ўсіх краін свету.

Беларускі праваабаронца прабег дыстанцыю хутчэй за 6 гадзінай і атрымаў медаль спаборніцтваў. Спадар Малей паведаміў, што свой забег прысьвяціў Беларусі.

Віншуем Уладзіміра Малея і жадаем яму далейшых перамог – спартыўных і прафесійных.

За мужнасць і гуманнасць

Уладзімір Целяпун узнагароджаны Чарнобыльскім Крыжом за мужнасць, годнасць і гуманнасць. Праваабарончы цэнтр "Вясна" віншуе свайго сябра, які атрымаў гэтую ўзнагароду як ліквідатар аварыі на Чарнобыльскай АЭС. Узнагарода Уладзіміру Целепуну была перададзеная з Кіева, дзе 27 красавіка адбылася ўрачыстая цырымонія.

"На жаль, нас не паважаюць у роднай краіне за ту працу, якую мы зрабілі ў 1986 годзе. Таму мы прымаём узнагароды ад нашых суседзяў. Яны клапоцяцца ня толькі пра сваіх ліквідатараў, але і пра ўсіх, хто ўдзельнічаў у ліквідацыі аварыі. У тым ліку пра беларусаў", – так пракаментаваў узнагароду Уладзімір Целяпун.

Праваабаронца і надалей мае намер працягваць свою дзейнасць па абароне ад наступстваў чарнобыльскай катастрофы не толькі ліквідатораў, але і ўсіх жыхароў Мазыра. Ордэн "Чарнобыльскі Крыж: Мужнасць. Годнасць. Гуманнасць" з'яўляецца вышэйшай узнагародой Усеўкраінскай грамадзкой арганізацыі "Саюз Чарнобыль Украіны".

За 7 дзён – 9 папярэджаньняў...

Пасыль тэракту ў менскім метро значна ўзмацніўся ціск на супрацоўнікаў незалежных масмедиаў ў Беларусі. Так, за тыдзень з 12 па 19 красавіка 2011 г. прокуратура, Міністэрства інфармацыі і КДБ папярэджвалі асобных журналістаў і калектывы рэдакцыяў ажно 9 разоў. Асабліва жорсткім для супрацоўнікаў СМІ выдаўся дзень 14 красавіка. Прыводзім пералік ужыхтых дзяржаўнымі органамі да прэсы санкцыяў:

1. 12 красавіка Генпрокуратура вынесла папярэджаньне рэдактару інтэрнэт-газеты "Салідарнасць" Аляксандру Стрыкевічу за "распаўсюджванье неабгрунтаванай інфармацыі аб трагічных падзеях у Менскім метрапалітэне". А. Стрыкевіч быў першым з беларускіх журналістаў, хто па гарачых съяздах выклай усе верагодныя версіі тэракту. Аднак прокуратура палічыла ягоныя развагі "неабгрунтаванымі звесткамі і дадумкамі, накіраванымі на дыскрэдытацыю беларускага грамадзтва і дзяржавы".

2. 14 красавіка рэдактара газеты "Бабруйскі кур'ер" Анатоля Санаценку паспрабавалі запрасіць на размову ў раённую прокуратуру, але ён адмовіўся ісъці бяз позвы. Тады замест абяцанай позвы яму прывезлы афіцыйную паперу, падпісаць якую ён адмовіўся. Падставай стала публікацыя А. Санаценкі ў блогу на сайце "Беларускі партызан", што тычылася тэракту. 18 красавіка Анатоль Санаценка атрымаў папярэджаньне па пошце.

3. 14 красавіка папярэджаньне ад Мінінфармацыі атрымала рэгіянальная газета "Узгорак". Горацкае выданьне пакаралі за адсутнасць штырх-коду на газце, а таксама за тое, што рэдакцыя не папярэдзіла міністэрства пра зьмену рэдактара. Прыйдзеным кіраунік рэдакцыі зъмяніўся толькі з прычыны съмерці ранейшага рэдактара газеты Эдуарда Брокара.

4. 14 красавіка Міністэрства інфармацыі накіравала на адрас рэдакцыі "Нашай Нівы" папярэджаньне пра недапушчальнасць парушэння нормай закона "Аб СМІ", палічыўшы непрайдзівай апублікованую ў газете інфармацыю пра тое, што адна з ахвяраў тэракту 11 красавіка знаходзілася на станцыі да позынгя

вечару. Гэта, на думку Мінінфармацыі, наносіць шкоду грамадзкім інтарэсам, дыскрэдытае органы дзяржаўной улады, выратавальныя і медыцынскія службы, што бралі ўдзел у аказанні дапамогі пачярпелым у выніку тэракту. Прыйдзеным журнналісты выданьня пісалі пра падзеі са словаў съведкі, указалі яго імя і прозывішча, як імя герайні матэрыялу. Было зъмешчанае і яе фота.

5. 15 красавіка Мінінфармацыі вынесла папярэджаньне рэдакцыі "Народнай волі" – "у сувязі з распаўсюдам выданьнем звестак, не адпаведных рэчаіннасці і зневажальных для дзялавой рэпутацыі Белтэлерадыёкампаніі". Факт распаўсюду такіх звестак нібыта быў устаноўлены 13 красавіка рашэннем Вышэйшага гаспадарчага суда, які разглядаў пазоў Белтэлерадыёкампаніі да "Народнай Волі". БТ пакрыўдзілася на артыкул намесніка рэдактара газеты Святланы Калінкінай "Гаворыць і паказвае Гебельс-ТВ", у якім аналізуецца пропагандысцкі фільм пра Плошчу-2010 "Плошча. Жалезам па шкле".

6. 18 красавіка ўвечары галоўнага рэдактара "Нашай Нівы" Андрэя Скурко выклікалі на гутарку ў КДБ, дзе ён быў папярэджаны аб адказнасці за разгaloшванне матэрыялаў съледztва па справе аб тэракце 11 красавіка. Цікава, што на наступную раніцу пасыль тэракту прадстаўнікі съпецслужбы наведалі рэдакцыю "НН" дзеля капіяванья здымкаў з месца трагічных падзеяў, а пасыль съходу затэлефанавалі і загадалі прыбраць з сайта адзінства там відэа.

7. 19 красавіка рэдактар крычаўскай незалежнай газеты "Вольны горад" Сяргей Няроўны атрымаў афіцыйнае папярэджаньне ад гарадзкой прокуратуры – за свой артыкул "Чорныя дні". Незадаволенасць прокуратуры выклікала тое, што ў артыкуле "утрымліваецца крытыка дзеянняў вышэйших службовых асобаў дзяржавы, а таксама службовых асобаў праваахоўных органаў і ходу расцсьледавання па крымінальнай справе па факце учынення тэрарыстычнага акту на станцыі метро "Кастрычніцкая" 11 красавіка".

8. 19 красавіка прадстаўнік прокуратуры прывёз у рэдакцыю "Нашай Нівы" чаргове папярэджаньне. Гэтым разам востра

адрэагавала Генеральная прокуратура Беларусі, а падставай стала публікацыя каментару пад назвай "Палкоўнік Барадач: выбухоўку падклалі супрацоўнікі адной са съпецслужбаў", у якім былы палкоўнік вайсковага съпецназу выказваў сваё меркаванье аб магчымых прычынах тэракту. Версія палкоўніка пра тое, што за тэрактам маглі стаяць і праўладныя сілы, зацікаўленыя ў дэстабілізацыі абстаноўкі ў краіне, уладам відавочна не спадабалася.

9. 20 красавіка папярэджаньне атрымала праз пошту рэдакцыя часопісу "Arche. Пачатак". Яно было вынесена Міністэрствам інфармацыі яшчэ 15 красавіка за тое, што "у выхадных звестках нумару 1–2 часопісу "Arche. Пачатак" за 28 лютага 2011 года адсутнічае імя па бацьку галоўнага рэдактара выдання, няправільна паведамлена пра нумар пасъведчання аб дзяржаўной рэгістрацыі, а таксама не ўказаны рэспубліканскі орган дзяржаўнага кіраванья ў сферы масавай інфармацыі, які зарэгістраваў гэты часопіс". Гэта кваліфікавана як парушэнне артыкулу 22 Закону Рэспублікі Беларусь "Аб сродках масавай інфармацыі". Папярэджаньне падпісане самім міністрам інфармацыі Алегам Праляжкоўскім.

У сувязі з апошнімі падзеямі вакол незалежных СМІ грамадкае аб'яднањне "Беларуская асацыяцыя журналістаў" прыняло заяву пад назвай "Патрабуем спыніць перасълед нашых калегаў!"

У заяве, у прыватнасці, гаворыцца, што "ўлады краіны спрабуюць выкарыстаць любую нагоду, каб змусіць замаўчаць нешматлікія вольныя галасы, што засталіся на беларускім інфармацыйным полі". БАЖ выказвае вялікі жаль, што нават трагічныя падзеі ў Менску 11 красавіка ня сталі выключэннем з гэтага сумнага правіла, і выказвае рашучы пратест у сувязі з перасъледам журналістаў.

Акрамя таго, у заяве нагадваецца пра незаконныя затрыманні шэрагу журналістаў пасыль тэракту і іх адміністрацыйнае асуджэнне, аблежаванье доступу да шэрагу інфармацыйных сайту і крымінальны перасълед вясмы сябраў БАЖ, прычым сямі з іх – у рамках справы аб масавых беспарядках 19 снежня.

На "Чарнобыльскі шлях" – праз асабісты дагляд

Активісты дэмакратычнай апазіцыі правялі штогадовую вулічную акцыю, прысьвечаную 25-годзьдю авары на Чарнобыльскай АЭС. Яна мусіла прайсыці ў выглядзе традыцыйнага шэсця "Чарнобыльскі шлях" па вуліцах Менску, аднак з прычыны забороны ўладамі адбываўся толькі мітынг у парку Дружбы народа калі плошчы Бангалор. Тэрыторыю на плошчы Бангалор ахоўнікі правапарарадку абрарадзілі жалезнымі турнікетамі, наладзіўшы некалькі пратускных пунктаў. Кожны, хто ішоў на мітынг, мусіў прайсыці асабісты дагляд – праверку зъместу сумак і кішэнія. Гэтым разам міліцыянты пераглядалі паперы, якія людзі мелі з сабой і нават спрабавалі перачытваць запісныя кніжкі. Усю працэдуру дагляду і кожнага чалавека здымалі на відэакамеру суправоўнікі съпецслужбаў. Вельмі многіх людзей гэта абурыла і абразіла. З прычыны пільнага дагляду многія людзі засталіся стаяць за агароджанай тэрыторыяй. Тыя, хто прайшлі, разгарнулі бел-чырвона-белыя сцягі і плакаты антыядзернай тэматыкі: "НЕ АЭС у Беларусі", "Астравецкая АЭС? Дзякую, ня трэба!", "Чарнобыль, Факусіма – што далей?", "Хопіць выбухаў". Кіраунік Партыі БНФ Рыгор Кастусёў і Аляксей Янукевіч прынеслы ікону "Маці Божая Чарнобыльская", Міхась Башура і Аляксей Марачкін – чарнобыльскі звон. Некаторыя з прысутных былі апранутыя ў медычныя халаты, гумавыя пальчаткі, з павязкамі і выявамі яздernай небяспекі. Адкрываючы мітынг, адзін з організатораў Юры Хадыка ска-

Выступае Юрый ХАДЫКА.

зай: "Сёлета ўлады ўпершыню з 1989 году не дазволілі жалобнага шэсця ў дзень угодкаў Чарнобылю, а дазволілі вось гэты мітынг маўчанья ў парку Дружбы народаў. Я хачу падзякаўцаў усім, хто тут сабраўся, бо нашая галоўная задача – пераадолець страх у грамадстве, які быў народжаны жорсткім разгонам мірнай акцыі прэтэсту 19 снежня. Мы павінны паказаць, што мы выстаім, што пераможам гэты гвалт, арганізаваны "чорнымі кашулямі". Мы вытрымаем і пераможам".

Хвілінай маўчанья ўдзельнікі мітынгу ўшанавалі памяць навукоўцаў Івана Нікітчанкі і Васіля Несцярэнкі, а таксама памерлых ліквідатораў. Потым выступалі розныя палітыкі, навукоўцы, медыкі, ліквідаторы. Прафесар Георгі Лепін сказаў, што ўсе беларусы з'яўляюцца чарнобыльцамі, бо ўсе яны спажываюць прадукты з утрыманьнем пэўных дозаў радыяцый. А професар Ган-

чарова заявіла аб вялікай шкодзе для здароўя малых дозаў радыяцый, якія могуць выклікаць ракавыя захворваныні, колькасць якіх апошнім часам істотна ўзраслы.

На чарнобыльскі мітынг у парк Дружбы народаў прыйшло каля тысячы чалавек. На завяршэнне арганізаторы мітынгу зачыталі рэзалюцыі. У першай рэзалюцыі ўтрымліваецца патрабаванье вызваліць палітвязняў, а таксама адзначаецца, што презідэнцкія выбары прайшлі недэмакратычна, згадваецца пра ператрусы ў офісах незалежнай прэсы, заклікаецца спыніць палітычныя працэсы супраць удзельнікаў Плошчы. Другая рэзалюцыя заклікае аднавіць ільготы і сацыяльныя гарантыві ўдзельнікам ліквідацыі аварыі на ЧАЭС, а таксама адмовіцца ад планаў будаўніцтва АЭС у Беларусі. Па завяршэнні мітынгу ягоныя ўдзельнікі ўскладлі кветкі і паставілі сьвечкі ля капліцы ў памяць ахвяраў чарнобыльскай трагедыі.

"Мы супраць росту коштаў на паліва"

28 красавіка ў Менску і іншых гарадах краіны прайшла рэспубліканская акцыя "Стоп бензін 2". Аўтамабілісты пратэставалі супраць павышэння коштаў на паліва. Акцыю ініцыяваў аргамітэт аб'яднання "За аўто". За некалькі гадзінай да пачатку адзін з арганізатораў акцыі, Арцём Шаркоў, быў выкліканы ў міліцию і даў падпіску пра тое, што ён "ведае беларускае заканадаўства". "І калі будуць нейкія парушэнні яго, то я траплю пад адміністрацыйную адказнасць адназначна, а магчыма і пад крымінальную", — распавёў актывіст. Акцыя аўтамабілістаў супраць павышэння коштаў на паліва пачалася ў Менску а 18 гадзіне. А. Шаркоў і іншыя кіроўцы заправіліся па 2 літры і разълічыліся купюрамі ў 10, 20 і 50 рублёў. Неабходныя 6600 нават не пралезлі ў акенца касіра, таму даводзілася перадаваць гроши часткамі. Планавалася, што ў 19.30 аўтамабілісты выедуць на праспект Незалежнасці і з хуткасцю 45-55 км/г праедуць да Нацыянальнай бібліятэкі. Але яшчэ на запраўцы непадалёк ад завода "Крыштал" да А. Шаркова падышлі супрацоўнікі міліцыі і пасля размовы ён быў затрыманы і дастаўлены ў Ленінскі РАУС дзеля "высьвяtleння асобы". Тым ня менш марш аўтамабілістаў па праспекце Незалежнасці ўсё ж адбыўся. Аднак даішнікі спынялі ўсе мышныны, на якіх бачылі налепкі акцыі. Да Нацыянальнай бібліятэкі, дзе меўся адбыцца сход аўтамабілістаў даехаў толькі з дзясятак мышнынаў. Да іх адразу ж падышлі сыпецназаўцы і загадалі ад'язджаць. У Ленінскім РАУС А. Шаркова пратрымалі дзве гадзіны, пасля чаго выпуслілі і ён прыехаў да Нацыянальнай бібліятэкі, адкупіў усе ўдзельнікі ак-

Берасьце, 28 красавіка 2011 году.

цыі "Стоп бензін-2" накіраваліся да цэнтра "ХХІ стагоддзе".

У Віцебску некалькі дзясятак віцебскіх аўтамабілістаў узялі ўдзел у акцыі "Стоп-бензін". Аўтамабілі з налепкамі "Стоп-бензін! Я супраць падвышэння коштаў на паліва" ўтварылі чаргу на аўтазапраўцы. Кожны набываў па паўтара літры бензіну і разълічваўся драбязой. Аднак аўтамабілістам не далі праехаць калонай па галоўнай вуліцы гораду. Віцебская ДАІ хутка зарыентавалаася ў тым, што адбываецца, і выстравіла сваіх супрацоўнікаў каля запраўкі і па меркаваным шляху калоны. Інспектары спынялі аўтамабілі і затрымлівалі іх, дасканальнай правяраючы. Аднаго з ўдзельнікаў аштрафавалі за тое, што ён, нібыта, размаўляў па тэлефоне падчас руху. Абураныя такім адносінамі аўтамабілісты выказалі намер правесці наступную акцыю пад назваю "Стоп-ДАІ".

У Берасьці каля трох дзясятак аўтамабіляў прынялі ўдзел

Фота svaboda.org

у акцыі "Стоп-бензін". На заяўленым месцы збору на пляцы каля "Брэсцкай крэпасці", акрамя аўтамабілістаў, прысутнічала вялікая колькасць сілавікоў. А 17:30 на месца збору пратэстоўцаў прыехалі супрацоўнікі КДБ, амапу. Удзельнікі акцыі папярэдзілі, што мерапрыемства не павінна стаць масавай акцыяй, якая не дазволена.

Большасць прысутных на акцыі, якая прадугледжвала рух у калоне праз уесь горад на хуткасці каля 30 км/г і набыццё на залівачнай станцыі "Белнафахім" мінімальнае колькасць паліва з аплатай дробнымі купюрамі, даведалася пра мерапрыемства з інтэрнэту. Акцыя прайшла без затрыманняў. Удзельнікі дарожнага руху віталі калону сігналамі. "Некаторыя нават бралі падчас руху праз вокны ў нас налепкі і далаучаліся да акцыі. Людзі звычайна ўвагу. Прыпыняліся, далаучаліся да нас. Хоць увесь час нас супрадаўжалі аўтамабілі супрацоўнікаў ДАІ і КДБ, вялі відэаздымкі", — распавёў адзін з арганізатораў мерапрыемства Зыміцер Шурхай.

Затрыманы Арцём ШАРКОВА.

Фота svaboda.org